

Шифр «потенціал»

НАУКОВА РОБОТА

на тему «Фінансовий потенціал страхового ринку України
в умовах фінансової нестабільності»

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	5
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ (НА ПРИКЛАДІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «ОРАНТА»)	10
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ НА ОСНОВІ БАГАТОФАКТОРНОЇ МОДЕЛІ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ	23
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	31
ДОДАТКИ	34

ВСТУП

Актуальність теми. Кризові явища у фінансовому і реальному секторах економіки виявили багато проблем, які пов'язані з підтриманням підприємствами фінансової стійкості та набуття ними фінансової надійності. Особливо гостро це питання постає перед фінансовими посередниками, які залучають значні фінансові ресурси на довгострокових засадах або, як страховики з ризикових видів страхування, формують страхові резерви з узяттям на себе відповідних зобов'язань. Страхові компанії як специфічні підприємства створюються задля отримання прибутку, та водночас предметом їх першочергової діяльності є надання страхового захисту, і вони мають бути фінансово забезпечені для його втілення. Досягнення такого завдання є можливим за умови відповідної організації управління і формування фінансовим потенціалом та, загалом, організації фінансової діяльності страховика, що зумовило актуальність дослідження.

Окремі аспекти теоретико-методологічного обґрунтування специфіки фінансового забезпечення страхових компаній розглядають наступні зарубіжні фахівці, як: О.Архіпов, А. Афонсо, А. Баутов, Дж. Браун, Т. Гварліані, Ю. Гризенкова, П. Розенштейн-Родан, Р. Стьюард, А. Фінкельштейн, Р. Франк, Д. Фурчеггі та ін. Питання формування фінансового потенціалу та розвитку страхових компаній обґрунтували у своїх наукових працях вітчизняні науковці: Ж. Довгань, В. Приймак, Л. Гринів, О. Ватаманюк, В. Дем'янишин, А. Загородній, Є. Іонін, О. Ковалюк, С. Лобозинська, Є. Майовець, І. Михасюк, В. Плиса, Б. Пшик, О. Стефанишин, А. Хоронжий та ін.

Незважаючи на значний обсяг наукових публікацій, які відображають проблеми розвитку діяльності страхових компаній України, недостатньо висвітленими залишаються питання формування фінансового потенціалу страховиків та його оцінка.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування специфіки формування фінансового потенціалу страхового ринку України та його аналіз в умовах

фінансової нестабільності. Визначена мета обумовила необхідність послідовного вирішення **наступних завдань**:

- розкрити особливості формування фінансових джерел розвитку страхової компанії та дослідити механізм формування фінансового потенціалу страховика;
- здійснити аналіз фінансового потенціалу страхової компанії «ОРАНТА» та дослідити його механізм управління;
- сформувати перспективи розвитку фінансового потенціалу страхової компанії на основі багатфакторної моделі рентабельності.

Об’єктом дослідження є процес фінансово-економічних відносин, що утворюються між страховою компанією, державою, суб’єктами господарювання та населенням у процесі формування фінансового потенціалу страховика.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти формування та розвитку фінансового забезпечення страхової компанії, а також напрями вдосконалення фінансового потенціалу страхової компанії.

Основними методами, за допомогою яких проводилося наукове дослідження є діалектичний метод пізнання розвитку й взаємозалежності страхових процесів. Особливості фінансового потенціалу страховика виявлені завдяки застосуванню методів конкретного і абстрактного, логічного та історичного, системного й порівняльного аналізу. У процесі розроблення пропозицій щодо вдосконалення механізму управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній використано методи аналізу і синтезу, статистичні прийоми групування, метод графічного зображення.

Інформаційною базою дослідження є нормативні акти, звітність страхових компаній, а також результати дослідження вітчизняних та іноземних фахівців.

Новизною даної роботи є здійснення аналізу фінансового потенціалу на прикладі страхової компанії, дослідження механізму управління фінансовим потенціалом та формування перспектив розвитку на основі багатфакторної моделі рентабельності.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Капітал страховика є основою його діяльності й сукупності фінансових ресурсів: власних, залучених чи позичених, які перебувають у розпорядженні страховика і використовуються для забезпечення його діяльності та отримання прибутку. Характерною рисою розвитку страхового ринку є зростання капіталу, нагромадженого страховими компаніями, який і перетворює компанії розвинених країн у потужних інституційних інвесторів. Здійснюючи страхові послуги, страхові організації опосередковують рух фінансових ресурсів на ринку. Значний вплив на фінансовий потенціал страхових компаній здійснюють страхові премії, які надходять від клієнтів [3, с. 70]. Капітал страхової компанії є фінансовою основою розвитку і вміщує в собі такі елементи: статутний капітал, додатковий капітал, резервний капітал та нерозподілений прибуток. Джерела формування капіталу страхової компанії наведено на рис. 1.1.

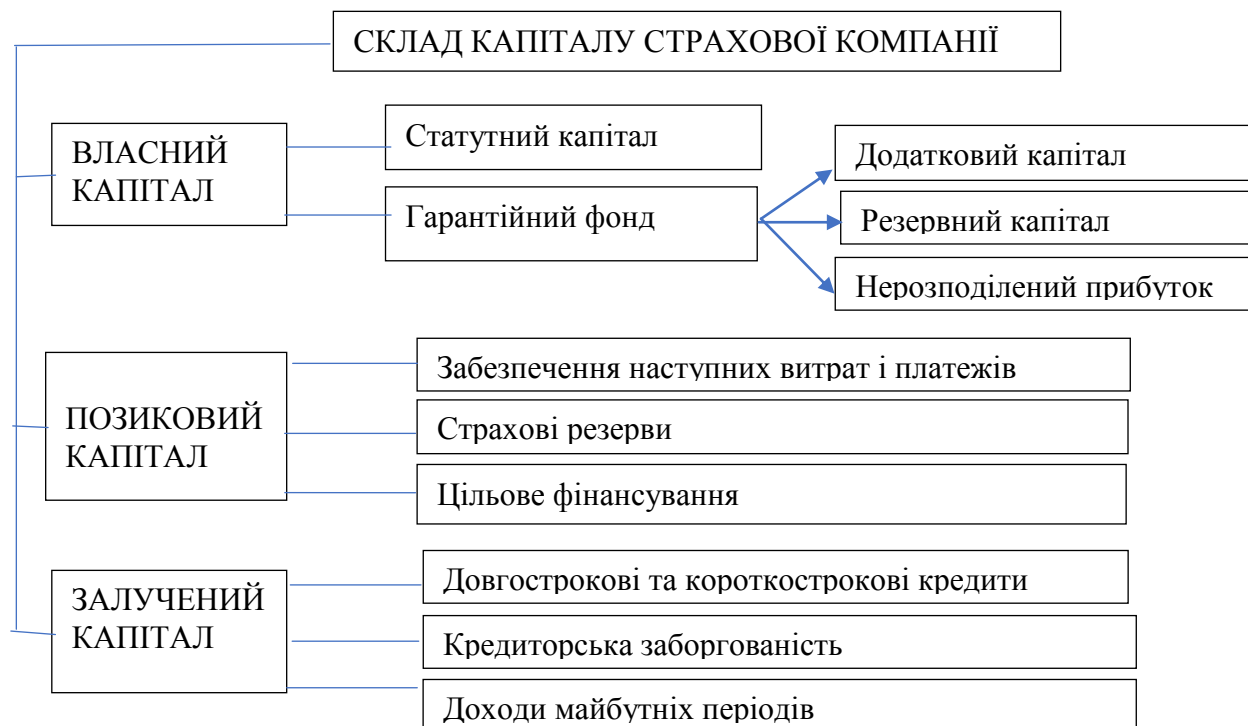

Рисунок 1.1 – Джерела формування капіталу страхової компанії[1, с. 76]

Статутний капітал з дня заснування страхової організації формує основу її фінансової стійкості, тому його розміру (див. рис. 1.2) і структурі приділяється дуже велика увага з боку як страховиків, так і наглядових органів [19, с. 33].

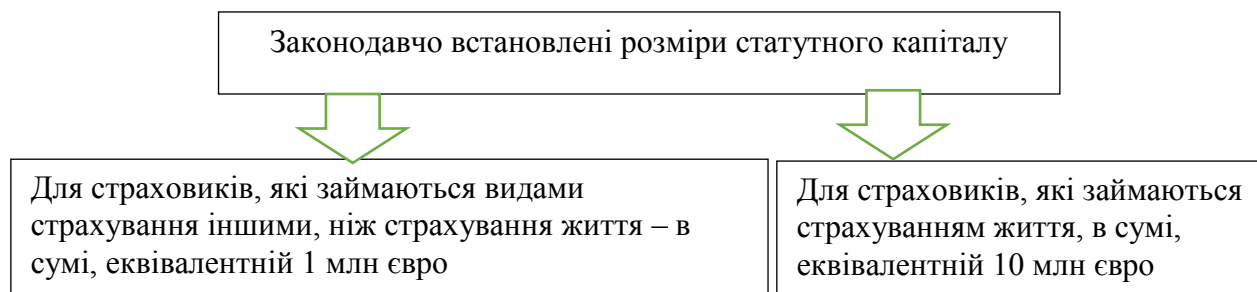

Рисунок 1.2 – Мінімальні розміри статутного капіталу за валютним обмінним курсом валюти України[21]

Прямою законодавчою нормою страховикам забороняється використовувати для формування статутного капіталу векселі, кошти страхових резервів, а також кошти, одержані в кредит, позику та під заставу; забороняється також використовувати в якості внесків нематеріальні активи [22, с. 166].

Наступний елемент у складі власного капіталу страховика додатковий капітал, який разом із резервним капіталом, а також сумою нерозподіленого прибутку належить до гарантійного фонду страховика, та формується у результаті статутної діяльності страхової компанії і слугує додатковим джерелом фінансування її непередбачених платежів, дає змогу своєчасно розраховуватись по страхових виплатах [17, с. 236].

Нерозподілений прибуток є прибутком, реінвестованим у страхову компанію і виникає за наслідками діяльності фінансового року страхової компанії та утворюється як залишок прибутку після виконання своїх зобов'язань.

Виходячи з наведених понять, можна визначити, що фінансовий потенціал страхової компанії – це фінансові ресурси, що знаходяться в господарському обігу і використовуються для проведення страхових операцій і здійснення

інвестиційної діяльності. Механізм формування і використання капіталу страхової компанії наведено на рис. 1.3.

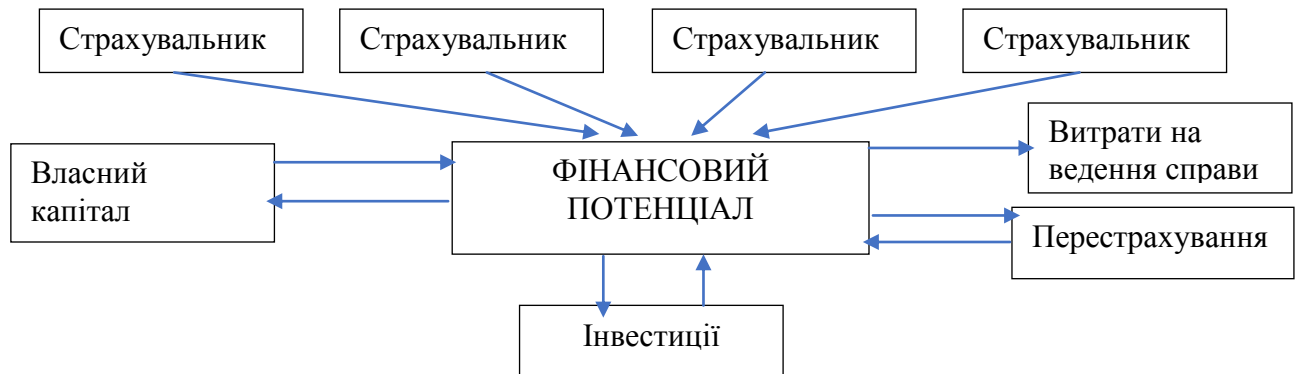

Рисунок 1.3 – Механізм формування фінансового потенціалу страховика [11, с. 48]

Проведення страхових операцій передбачає акумулювання страхових премій шляхом внесків кожним учасником страхового фонду, що супроводжується фактами виконання зобов'язань страховика з виплатою обумовленого страхового відшкодування лише деяким з них. Погашення витрат страхової компанії на ведення справи дає змогу визначити прибуток страховальника[3, с. 177].

Прийняття на себе великих ризиків ставить страхову компанію в несприятливі умови щодо платоспроможності. В цьому разі використовується механізм перестраховування, тобто залучається інша страхова компанія з виплатою їй перестраховальної премії. При цьому в договорі перестраховування можуть бути передбачені зворотні суми у вигляді комісійної винагороди і тантьєми страховику, а також з метою гарантування виконання зобов'язань перестраховиком на його ім'я створюється депозитний рахунок, куди й вноситься премія перестраховування під певні відсотки, передбачені договором.

Тим самим прямий страховик отримує додаткові інвестиційні ресурси і дохід. Характер відносин з формування депо премій залежить від форми і умов договору перестраховування. Якщо в період створення страхової компанії її базовим елементом є власний капітал, то другим джерелом у формуванні її фінансового потенціалу є інвестиційна діяльність, яка забезпечує певний дохід [10, с. 92].

Фінансовий потенціал страхового ринку має власну специфіку діяльності, пріоритети та тенденції розвитку. Згідно з даними держрегулятора [14], кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2018 становила 281, з яких 30 СК зі страхування життя (СК «Life») та 281 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК «non-Life»). За 2018 рік кількість страхових компаній зменшилась на 13 СК (табл. 1.2).

Таблиця 1.2– Кількість страхових компаній у 2016 – 2018 роки

Кількість страхових компаній	Станом на 31.12.2016	Станом на 31.12.2017	Зміни у 2018 році		Станом на 31.12.2018
			внесено інформацію	виключено інформацію	
Загальна кількість	310	294	4	17	281
в т.ч. СК "non-Life"	271	261	4	14	251
в т.ч. СК "Life"	39	33	0	3	30

Сформовано за даними [14]

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників за 2018 рік, становили 49 367,5 млн. грн., що на 5 935,7 млн. грн. більше порівняно з 2017 роком та на 14 197,2 млн. грн. більше порівняно з 2016 роком.

Таблиця 1.3- Структура надходження валових страхових премій за 2016 – 2018 роки

Показники	2016	2017	2018	Темпи приросту (%)	
				2017/2016	2018/2017
Валові страхові премії, млн.грн., з них:	35 170,3	43 431,8	49 367,5	23,5	13,7
від страхувальників-фізичних осіб	13 220,0	15 555,6	18 431,0	17,7	18,5
від юридичних осіб	12 879,6	12 937,7	17 348,1	0,5	34,1
від перестраховувальників	9 070,7	14 938,5	13 588,4	64,7	-9,0

Сформовано за даними [14]

За 12 місяців 2018 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила 45 461,4 млн. грн. (або 92,1% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – 906,1 млн. грн. (або 7,9% від загальної суми страхових премій). Чисті страхові премії за 2018 рік становили 34 424,3 млн. грн., що становить 69,7% від валових

страхових премій. Чисті страхові премії за 2017 рік становили 28 494,4 млн. грн., або 65,6% від валових страхових премій. Обсяги валових страхових премій за 2018 рік збільшилися порівняно з 2017 роком на 13,7%, порівняно з 2015 роком зросли на 40,4%. Чисті страхові премії збільшилися на 20,8% порівняно з 2017 роком, та на 30,1% порівняно з 2016 роком.

Рисунок 1.4 – Динаміка страхових премій за 2016 – 2018 роки (млн. грн.) [14]

Саме від наявного фінансового потенціалу багато у чому залежить фінансування програм розвитку діяльності, формування стійкої ринкової позиції, можливість фінансування розробки і впровадження нових страхових продуктів. Забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості та платоспроможності не завжди відповідає цілям власників, основи економічний інтерес яких полягає у зростанні прибутку і збільшенні ринкової вартості страхової компанії. Звідси зрозуміла необхідність відчутної присутності держави на страховому ринку в особі органу нагляду за страховою діяльністю. Держава виступає у ролі соціального гаранта, що пильнує забезпечення інтересів страхувальників, які є найбільш вразливими суб'єктами фінансових відносин у цій сфері і тому потребують відповідного захисту з боку держави, адже при неплатоспроможності страхової організації потерпає саме страхувальник: він втрачає страховий захист і внесені суми премій.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ (НА ПРИКЛАДІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «ОРАНТА»

Національна акціонерна страхова компанія «Оранта» є однією з найбільших компаній, що працює на страховому ринку України. Вона надає страховий захист майнових інтересів громадян і юридичних осіб, а також здійснює фінансову діяльність з метою одержання прибутку в інтересах акціонерів забезпечуючи своїм працівникам умови для перспективної роботи та ріст їхнього професіоналізму. Для початку проаналізуємо прибуток даної страхової компанії за період з 2013 по 2018 роки в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 - Фінансові результати СК «Оранта» за 2013-2018 рр., тис. грн.

Показник	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Страхові премії	387 655,2	445 578,3	508 415,3	610 415,3	576 083,5	451 586,6
Страхові виплати	117 375,4	113 990,6	149 942,7	195 470,2	184 920,3	154 361,2
Страхові резерви	300 183,0	357 790,8	328 704,3	376 979,3	459 624,1	567 983,8
Всього:	805 213,6	917 359,7	987 298	1 182 864,8	1 220 627,9	1 173 931,6

Сформовано за даними [25]

З табл. 2.1 видно, що основні фінансові показники діяльності страхової компанії «Оранта» в загальному збільшились. У свою чергу страхові премії складали у 2014 році лише 387 655,2 тис. грн, а у 2018 році вони збільшились на 188 428,3 тис. грн. Такі зміни обумовлюються укладання більшої кількості договорів страхування. А страхові виплати даної компанії не мають різкої тенденції до зміни, так як вони залежать від кількості настання страхових випадків, в 2018 році вони становили лише 184 920,3 тис. грн, що на 10549,9 тис. грн більше порівняно з попереднім.

Розглянемо показники фінансової стійкості НАСК «Оранта» в табл. 2.2. Вони відображають загальний фінансовий стан даної страхової компанії при будь-якого параметру, тобто кількості страхових премій, виплат.

Таблиця 2.2 – Показники оцінки фінансової стійкості НАСК «Оранта» за 2013-2018 рр.

Назва показника	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення				
							2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт фінансової автономії	0,45	0,50	0,30	0,39	0,37	0,26	0,05	-0,20	0,09	-0,02	-0,11
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,81	0,86	0,81	0,90	0,91	0,93	0,05	-0,05	0,09	0,01	0,02
Коефіцієнт фінансової залежності	2,20	2	3,31	2,54	2,68	0,38	-0,2	1,31	-0,77	0,14	-2,3
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,2	1,0	2,3	1,5	1,7	2,9	-0,2	1,3	-0,8	0,2	1,2

Сформовано за даними [25]

Здійснивши оцінку фінансової стійкості НАСК «Оранта» з табл. 2.2, можна стверджувати, що коефіцієнт фінансової автономії не відповідає нормативному значенню ($>0,5$). Так як, він становив у 2015 р. лише 0,30, а у 2016р. майже 0,40. Такі значення показують, що частина власного капіталу страхової компанії складається більше із залучених коштів, тобто рівень фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування є досить високим. Також прослідковується те, що коефіцієнт у 2017 році дорівнює 0,37 і це означає, що компанія може профінансувати тільки 37% активів за власний рахунок, а у 2018 році лише 26%.

Коефіцієнт фінансової стійкості відображає платоспроможність страхової компанії на довгостроковий період. Значення цього показника відображає, яку частку активів компанія може фінансувати за рахунок залученого капіталу на довгостроковий термін та власного капіталу. Нормативне значення цього показника становить від 0,7 до 0,9.

За розрахунками коефіцієнта з таблиці видно, що у 2014 році він становив 0,86 і майже не змінився, так як у 2018 році становив 0,93. Протягом даних років він відповідав нормі, адже дана страхова компанія здійснила ряд заходів для його стабілізації, а саме збільшення розміру довгострокових позикових коштів.

Можна дійти висновку, що компанія проводить ефективну політику розвитку на довгостроковий період. Також більше 80% активів компанії

фінансуються виключно за рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань.

Проаналізуємо наступний показник – коефіцієнт фінансової залежності. Його нормативне значення становить 0,5 – 0,7 і відображає кількість фінансових ресурсів використовує страхова компанія на кожен гривню власного капіталу. У 2015 році він становив 3,31, а у 2016 році вже зменшився на 0,77. За даним 2017 року його значення досягло лише 2,68, що суттєво відрізнялось від 2018 року – 0,38. Прослідковується нестабільність даного коефіцієнта, а саме різке зменшення, яке відображає неповне використання страховою компанією власних можливостей. Отже, цей показник не досягає нормативного значення в аналізований період з 2013 по 2018 роки і не використовує максимальні власні можливості.

Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує забезпеченість заборгованості власними коштами. Перевищення власних коштів над позиковими свідчить про фінансову стійкість підприємства. Нормативне значення даного показника становить від 0,6 до 1,5. У 2013 році цей показник мав значення 1,2. Але після 2015 року даний коефіцієнт мав тенденцію до зростання і становив 2,3, а у 2017 році – 1,7. У 2018 році відбулося різке підвищення до показника 2,9. До таких змін призвело залучення коштів інвесторів та реінвестування прибутку у роботу страхової компанії.

Далі проаналізуємо рентабельність страхової компанії «Оранта», тобто її відносну прибутковість з різних позицій згідно з інтересами учасників економічного процесу.

Таблиця 2.3 – Показники оцінки рентабельності НАСК «Оранта» за 2013-2018 рр.

Назва показника	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення				
							2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт рентабельності активів	0,07	0,07	0,2	0,6	0,05	0,04	0	0,13	5,4	-5,55	-0,01
Рентабельність власного капіталу	0,15	0,14	0,65	1,43	13,7	0,16	-0,01	0,51	0,78	12,27	-13,54

Сформовано за даними [25]

З табл. 2.3 видно, що оцінку рентабельності даної страхової компанії ми здійснювали за допомогою коефіцієнта рентабельності активів та коефіцієнта власного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Даний коефіцієнт необхідно аналізувати його в динаміці, тобто зіставляючи значення різних років за період дослідження. Так у 2013 та 2014 роках цей коефіцієнт складав 0,07, за даними 2015 року він становив 0,2, що на 0,13 більше у порівнянні з попереднім (аналізованим) періодом. У 2016 році коефіцієнт рентабельності активів становить вже 5,6, а у 2017 році – 0,05. У 2018 році даний коефіцієнт зменшується до 0,04. Така динаміка даного показника обумовлена тим, що проводилась ефективна політика, зниження сум витрат щодо управління страховою компанією.

Проаналізуємо наступний показник, а саме коефіцієнт рентабельності власного капіталу. Він вказує на скільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів. За даними 2015 року показник становив лише 0,65, але у 2016 він зріс на 0,78. За звітом 2017 року рентабельність власного капіталу збільшилась до 13,7, хоча у 2018 році показник зменшується і становить 0,16. Це обумовлено збільшенням чистого прибутку за рахунок використання кредитного капіталу замість власного як джерело фінансування. Очевидно, що більш високі коефіцієнти не демонструють позитивних наслідків для страхової компанії.

Досить важливу роль у аналізі фінансової стійкості страхової компанії відіграє оцінка ліквідності.

Таблиця 2.4 – Показники оцінки ліквідності НАСК «Оранта» за 2013-2018 рр.

Назва показника	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення				
							2014/2013	2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,94	1,98	1,9	3,55	4,2	4,1	1,04	-0,08	1,65	0,65	-0,1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,56	1	0,6	1,54	0,74	0,45	0,44	-0,4	0,94	-0,8	-0,29

Сформовано за даними [25]

З даними табл. 2.4 видно, що коефіцієнт швидкої ліквідності у 2015 році становив 1,9, на 1,65 менше ніж у 2016 році, але у 2017 р. він знову зріс на 0,65 і становив 4,5. Така тенденція росту обумовлена тим, що страхова компанія збільшила суми високоліквідних активів і знизилася суми поточних активів.

З табл. 2.4 спостерігається, що показник абсолютної ліквідності коливається від 0,5 до 1,5 при нормі до 0,2. За даними 2016 року він становив 1,54, а у 2017 році зменшився на 0,8 і становив лише 0,74. У 2018 році він зменшився і становив 0,45. Значення вище нормативного також може вказувати на проблеми в компанії і свідчити про неефективну стратегію управління фінансовими ресурсами. Високий показник абсолютної ліквідності говорить про те, що значна частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів.

Дослідивши аналіз фінансової стійкості страхової компанії «Оранта» можна дійти висновку, що страхова діяльність в Україні стала набувати риси підприємницької діяльності. Для фінансування НАСК «Оранта» використовує власні обігові кошти, кошти власного капіталу, залучені в результаті додаткової емісії, кредити банків на вигідних для компанії умовах. Страхова компанія має достатньо ресурсів для погашення поточних зобов'язань.

Розглядаючи фінансовий потенціал як сукупність фінансових показників діяльності страхової компанії спочатку проаналізуємо динаміку показників фінансових результатів (табл. 2.5)

Таблиця 2.5 – Динаміка показників фінансових результатів НАСК «Оранта» м. Київ, 2015-2018 рр.

Показники	Роки			
	2015	2016	2017	2018
Прибуток від реалізації, тис. грн	201369	211274	238617	682957
Чистий прибуток, тис. грн	3272	45780	31761	35740
Середньорічна сума активів, тис. грн	675904	706196	655186	709451,5
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн	225907	288454	187908	180063,5

Сформовано за даними [25]

Розрахувавши та проаналізувавши динаміку показників фінансових результатів досліджуваної страхової компанії, бачимо, що у 2017 році порівняно з 2015 роком прибуток та чистий прибуток збільшуються. Проте, середньорічна сума власного капіталу у 2017 році зменшилась на 3,07% (порівняно з 2015р.) та на 7,22% (порівняно з 2016р.), також зменшилась середньорічна сума активів. А у 2018 році цей показник становив 180063,5, що на 0,95 % більше ніж у попередньому році. Далі проведемо оцінку фінансової надійності страхової компанії НАСК «Оранта» за системою фінансових показників (табл. 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники оцінки фінансової надійності страхової компанії НАСК «Оранта» 2015 – 2018 рр.

Показники	Роки			
	2015	2016	2017	2018
Показники, що характеризують достатність власних коштів для виконання страхових зобов'язань				
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	147,19	120,53	211,05	158,32
Коефіцієнт достатності страхових резервів	209,01	163,93	1328,107	4,15
Показник покриття зобов'язань за страховими виплатами	425,67	438,19	422,19	32,15
Показник ступеню власного фінансового забезпечення	29,14	181,42	118,18	123,53
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу				
Показник обсягів страхування	39,45	41,75	34,91	34,18
Показники, що характеризують заборгованість страхувальників і страховика за страховими виплатами				
Коефіцієнт оборотності кредитної заборгованості за страховими виплатами	0,95	0,75	0,75	0,83
Показник дебіторської заборгованості	7,91	7,503	18,05	13,75
Показники, що характеризують міру незалежності від перестрахування				
Показник незалежності від перестрахування	241,34	224,89	264,89	259,53

Сформовано за даними [25]

За даними табл. 2.6 можна сказати, що показники, що характеризують здатність виконувати зобов'язання, такі як показник ліквідності активів, які відображають здатність страхової компанії виконувати свої зобов'язання за рахунок високоліквідних активів у 2017 році, зменшився на 33,97% порівняно з 2015 р., а у 2018 році.

Коефіцієнт боргового навантаження вказує на здатність страхової компанії покрити зобов'язання наявним капіталом, за досліджуваний період, спостерігаємо збільшення цього показника у 2017 році на 7,12% порівняно з

базисним роком. Для більш детальної оцінки розглянемо аналіз структури капіталу в табл. 2.7.

За даними табл. 2.7 можна сказати, що власний капітал у 2018 році порівнянні з 2015 роком був не стабільний.

Таблиця 2.7 – Аналіз структури капіталу НАСК «Оранта» м. Київ, 2015 – 2018рр.

Показники	Роки			
	2015	2016	2017	2018
Зареєстрований пайовий капітал	775 125	159 000	159 000	159 000
Капітал у дооцінках	208 655	234 112	208 196	204 185
Додатковий капітал	45	45	45	45
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(817 302)	(121 424)	(199 767)	(215 185)
Резервний капітал	1 678	1 651	1 651	1651
Інші резерви	57 628	15 000	18 715	22 967
Неконтрольована частка	78	70	68	69
Власний капітал	225 907	288 454	187 908	172 219

Сформовано за даними [25]

Таке зменшення відбулося за рахунок зменшення майже всіх показників. В аналізованому періоді страховик отримував непокритий збиток, який спостерігається з 2015 року.

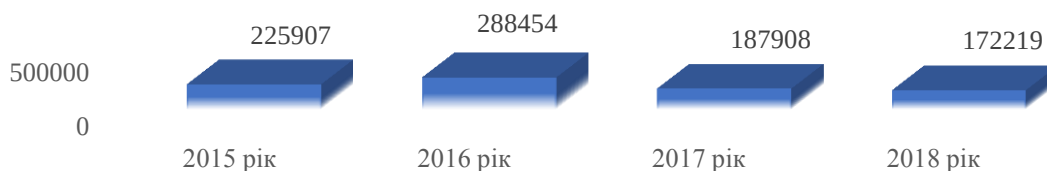

Рисунок 2.1 – Динаміка власного капіталу 2015-2018 рр. [25]

Чим більший власний капітал, тим краще захищеним є товариство від впливу загрозливих для його існування факторів, оскільки саме за рахунок власного капіталу можуть покриватися збитки страховика. На сьогоднішній день фінансовий потенціал вважається ще й одним із факторів, що визначає успішність роботи страхової компанії, адже від нього залежить рівень конкурентоспроможності та інвестиційна привабливість страхового ринку. Тому важливим завданням постає питання формування механізму ефективного управління фінансовим потенціалом. Сам процес дії механізму управління

фінансовим потенціалом страхової компанії у загальному вигляді можна представити наступними чотирма етапами (рис. 2.2).

Діагностика як складова механізму управління фінансовим потенціалом підприємства – це всебічний фінансовий аналіз діяльності підприємства, визначення результатів (позитивних чи негативних) та дослідження джерел і причин виникнення виявлених відхилень [16, с. 116].

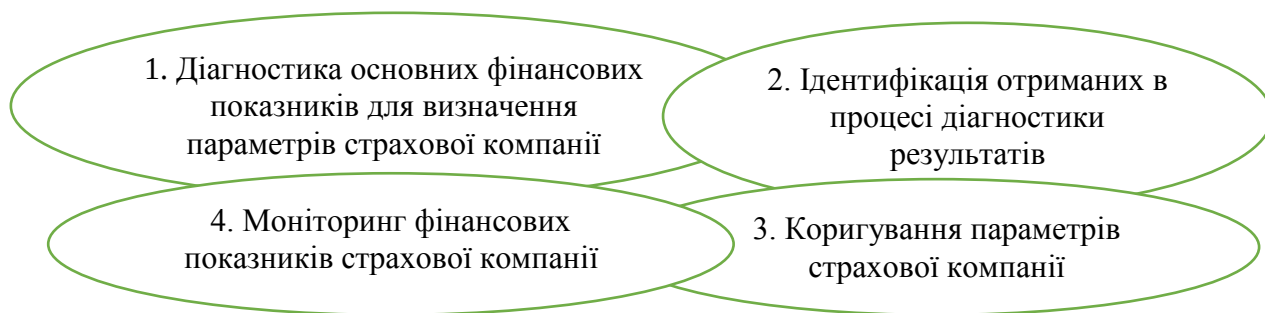

Рисунок 2.2 –Етапи механізму управління фінансовим потенціалом страхової компанії [13, с. 137]

Після отримання результатів проведеної діагностики робимо висновки щодо позитивної чи негативної динаміки показників – ідентифікуємо ці результати (рис. 2.2).

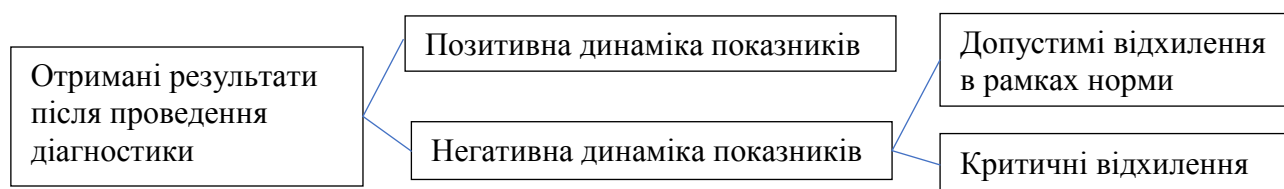

Рисунок 2.2 – Ідентифікація результатів після проведеної діагностики[16, с. 116]

Якщо спостерігається негативна динаміка аналізованих показників, необхідним є коригуючий вплив. Тож елемент коригування є складовою частиною механізму управління фінансовим потенціалом, яка дозволяє своєчасно вносити зміни в обсяги, структуру та інші параметри фінансового потенціалу.

Складова механізму управління – моніторинг – носить стратегічний характер та дозволяє визначати вірогідність досягнення поставлених стратегічних цілей (рис. 2.3).

Моніторинг є ключовим рішенням при реалізації функції прогнозування. На прогнозування показників фінансової діяльності страховика впливають такі чинники: динамічні характеристики об'єкта прогнозування і вплив на нього ринкового середовища; вид і характер існуючої інформації; фінансова стійкість діяльності страхової компанії [9, с. 87].

Рисунок 2.3 – Етапи моніторингу в системі механізму фінансового потенціалу страховика[10, с. 93]

Результатом прогнозування є графічне представлення динаміки прогнозованих значень фінансових показників. Для підтримки належного рівня конкурентоспроможності українські страховики мають створювати систему фінансового забезпечення та використовувати фінансовий потенціал розвитку. Для вирішення цього завдання пропонуються наступні етапи створення фінансового забезпечення розвитку страховика (рис. 2.4).

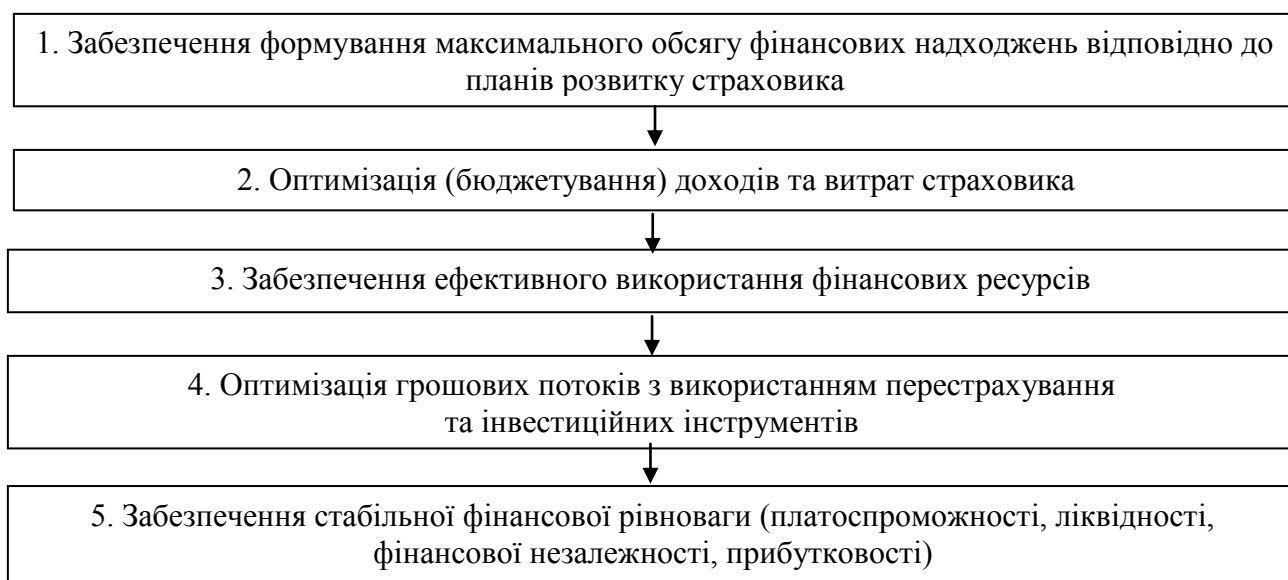

Рисунок 2.4 – Етапи створення системи фінансового забезпечення розвитку страховика[5, с. 116]

Таким чином, передумовою створення системи фінансового забезпечення розвитку страховика є оцінювання його фінансового стану.

Також необхідною умовою розвитку страхових компаній, що домінують в небанківському фінансовому секторі національної економіки, є стійке їх функціонування. Звідси виникає потреба в розробці механізму управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній (див. рис. 3.3).

Вибір показників управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній слід здійснювати з урахуванням внутрішніх факторів, що впливають на даний процес управління, а саме:

- комунікаційних факторів – рівень складності, напруженості та якості комунікаційної структури, а також ступінь впровадження нових комунікацій;
- організаційних факторів – рівень достатності професійно-кваліфікованих кадрів та їх плинності, організації управління, а також централізації і децентралізації функцій управління;
- ресурсно-фінансових факторів – рівень якості страхових резервів, збалансованості страхового портфеля, обмеженості інвестиційної діяльності, якості перестраховального забезпечення[23, с. 527].

Рисунок 3.3 – Механізм управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній

Важливим складовим елементом механізму управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній є інтегральна оцінка даного процесу на основі систематизації та аналізу його інформації.

Виконання першої процедури полягає в побудові ієрархічної структури інтегральної оцінки управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній, відповідно до якої показник рівня управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній являє собою складну форму взаємозв'язку показників управління гнучкістю комунікаційних, організаційних і фінансових ресурсів в їх взаємозалежності та підпорядкованості, що представлено на рис. 3.5.

Виконання другої процедури полягає в побудові матриць переваг показників інтегральної оцінки управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній на основі проведення попарних порівнянь даних показників та визначення їх переваг відповідно до шкали відносин, яка розроблена в методі аналізу ієрархій.

Виконання третьої процедури полягає у визначенні вагових значень показників інтегральної оцінки управління гнучкістю фінансового потенціалу

страхових компаній, на основі результатів обробки матриць переваг (P_i) даних показників та визначення їх власного вектора переваг за формулою середньої геометричної зваженої [12, с. 40].

Рисунок 3.4 – Алгоритм інтегральної оцінки управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній

Отже, усі наступні процедури алгоритму інтегральної оцінки призначені для розрахунку інтегральних показників з урахуванням їх вагових значень та визначення рівня управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній (G), що враховує вагові значення рівнів управління гнучкістю комунікаційних ресурсів (γ_{UK}), організаційних ресурсів (γ_{UO}) і фінансових ресурсів (γ_{UF}) страхових компаній, які дозволяють урахувати структурне співвідношення цих видів ресурсів. Для якісної оцінки рівня управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній необхідною умовою є визначення його граничних значень, що дозволяють оцінити їхню стійкість (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Оцінка стійкості страхових компаній

Стійкість страхових компаній		
Висока (QV)	Середня (QC)	Низька (QN)
$GV \geq 1$	$0,5 \leq GC < 1$	$0,1 \leq GN < 0,5$

Сформовано за даними [20]

Високий рівень управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній (GV) свідчить про ефективну адаптацію фінансового потенціалу страхових компаній до постійно змінюваних чинників внутрішнього і зовнішнього середовища.

Середній рівень управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній (GC) вказує на те, що процес управління гнучкістю комунікаційних, організаційних і фінансових ресурсів здійснюється ефективно, що дозволить під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників забезпечувати комунікаційну, організаційну і фінансову стійкість функціонування страхових компаній за рахунок раціонального використання їх ресурсів.

Низький рівень управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній (GN) пов'язаний з порушенням стійкості їх функціонування. Усе це свідчить про неефективність управління цим процесом і про відсутність адаптації фінансового потенціалу страхових компаній до внутрішніх і зовнішніх змін їх функціонування.

Заключним етапом запропонованого механізму є моніторинг управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній, що є інструментом оцінки змін показників управління гнучкістю їх комунікаційних, організаційних і фінансових ресурсів на основі комплексного охоплення багатоконтурного зовнішнього оточення фінансового потенціалу страхових компаній, який спрямований на підвищення якості прийняття управлінських рішень та ідентифікацію можливих резервів забезпечення їх стійкого функціонування.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ НА ОСНОВІ БАГАТОФАКТОРНОЇ МОДЕЛІ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день, формуванню і використанню фінансового потенціалу страхових компаній приділяється достатньо уваги, тому що саме він визначає подальший розвиток. Аналізуючи капітал страхової компанії як основу його фінансового потенціалу, його структуру та вартість, можна розрахувати поточну та перспективну платоспроможність, а також – ефективність діяльності компанії[9, с. 367].

Постійні зміни економічних умов та вимог законодавства, політична нестабільність вимагають від менеджменту страхових компаній здатності швидко реагувати на проблеми, що виникають в даній сфері, та приймати ефективні управлінські рішення для забезпечення стійкого фінансового стану компанії [4, с. 221]. Щоб проаналізувати фінансовий стан, необхідно почати з питання структури капіталу.

У діяльності страхових компаній, значно більше аніж у інших суб'єктів господарювання різних галузей економіки, в тому числі й інших фінансових установ, надають перевагу аналізу саме власного капіталу, тому що він знаходиться в основі визначення платоспроможності компанії та є ключовим показником фінансового стану. Найважливішим фінансовим показником віддачі, який показує, наскільки ефективно був використаний вкладений капітал у діяльність компанії є рентабельність власного капіталу. Один із засобів системної передачі інформації за допомогою відносних показників це використання «моделі DuPont» – TheDuPontSystemofAnalysis. Із часом така модель була перетворена в модифіковану факторну модель, представлену у вигляді деревовидної структури у верхівці якої знаходиться показник рентабельності власного капіталу (ROE), а у основі показники, що

характеризують фактори виробничої і фінансової діяльності страховика (рис. 3.1).

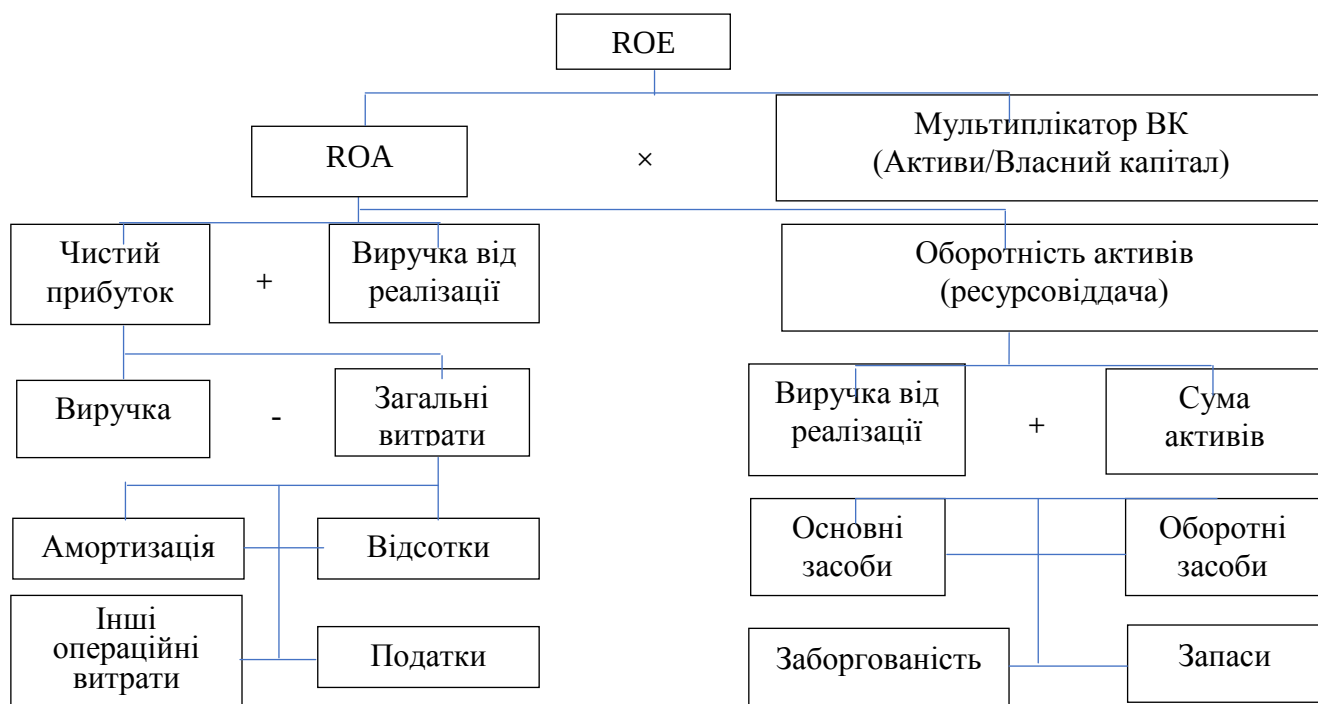

Рисунок 3.1 – Модифікована факторна модель[7, с. 85]

Основна відмінність цих моделей полягає у більш детальному виділенні факторів і зміні пріоритетів відносно результативного показника. З наведеної моделі зрозуміло, що рентабельність власного капіталу залежить від трьох факторів: рентабельності продажу, оборотності активів і структури авансованого капіталу. Здійснимо факторний аналіз рентабельності власного капіталу компанії із використанням моделі DuPont (3.1) [7, с. 87]:

$$ROE = R \times OS \times TAR \times L \times R \quad (3.1)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу; ROS – рентабельність продажів; TAT – оборотність активів; LR – коефіцієнт фінансового важеля[6, с. 55].

Розглянемо дані фінансової звітності досліджуваної страхової компанії «Оранта» за 2016-2018 рр.(див. Додаток А).

За даними табл. 3.1 зрозуміло, що середня величина активів зменшується, що не можна сказати про розмір чистого прибутку, який зростає порівняно з 2016 р. на 1249,6 тис грн. (382,5%), а у 2018 р. він сягає 35740 тис грн., що є результатом проведення ефективної діяльності компанії. Інші абсолютні

показники також показують позитивні зміни – збільшення виручки від реалізації на 602,4 тис грн (41,9%) та незначне збільшення середньорічної вартості власного капіталу на 173,2 тис грн (0,5%). У результаті значного скорочення середньорічної вартості активів відбувається зменшення показника фінансової залежності на 3,6%. Також можна простежити позитивне зростання коефіцієнту оборотності активів на 46,4% та збільшення рентабельності продажів на 240,1%.

Результати розрахунків впливу факторів на рентабельність власного капіталу за трьохфакторною моделлю були узагальнені в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Вплив факторів на рентабельність власного капіталу компанії

№	Фактори	Розрахунок	Вплив факторів
1	ΔY_a	$\Delta a \times b_0 \times c_0$	0,0223
2	ΔY_b	$a_1 \times \Delta b \times c_0$	0,0146
3	ΔY_c	$a_1 \times b_1 \times \Delta c$	-0,0017
4	Загальний вплив		0,0352

Сформовано за даними [25]

Як видно з наведених даних, зростання рентабельності власного капіталу на 0,0352 здійснилося в результаті впливу всіх факторів. Збільшення рентабельності продажів призвело до зростання рентабельності власного капіталу на 0,0223. Прискорення оборотності активів на 0,0180 обороту викликало збільшення рентабельності власного капіталу на 0,0146, а зменшення коефіцієнта фінансової залежності – до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,0017. Виходячи з отриманих результатів дослідження даної факторної моделі, резервами зростання рентабельності власного капіталу можуть бути всі фактори.

Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу (ROA) є основним показником, що характеризує ефективність засобів, вкладених у діяльність підприємства, в основі якого два факторні показники – рентабельність продажів і коефіцієнт оборотності активів.

Схематично фактори, використані для побудови моделі, та безпосередньо коефіцієнти, зображено на рис. 3.2.

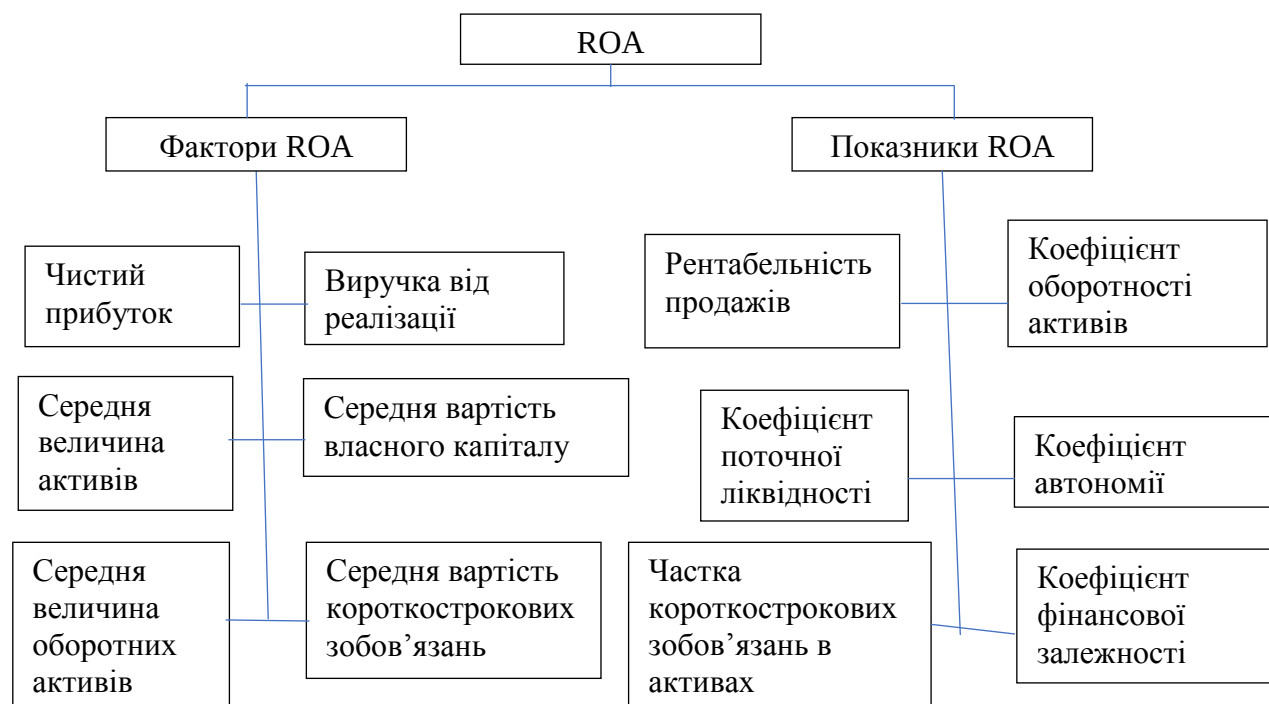

Рисунок 3.2 – Шестифакторна модель аналізу рентабельності активів [24, с. 286]

Інформація (див. Додаток Б) свідчить про те, що рентабельність активів збільшилася на 0,0351, темп приросту склав 397,96%. Це сталося в результаті перевищення темпу приросту чистого прибутку (382,49%) над темпом приросту активів (-3,11%). Відбулося значне зростання коефіцієнта поточної ліквідності на 1000,95%. Зросла оборотність оборотних активів на 0,02 обороту (47,11%). Також, слід зазначити, що коефіцієнт фінансової автономії збільшився на 3,71% і водночас зменшився коефіцієнт фінансової залежності на 3,58%, що є гарним показником для страхової компанії. З'ясування того факту, як вплинули зміни факторів на показник рентабельності активів, відображено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Розрахунок впливу факторів на рентабельність активів страхової компанії

№	Фактори	Розрахунок	Вплив факторів
1	ΔY_a	$\Delta a \times b_0 \times c_0 \times d_0 \times e_0 \times f_0$	0,0211
2	ΔY_b	$a_1 \times \Delta b \times c_0 \times d_0 \times e_0 \times f_0$	0,0141
3	ΔY_c	$a_1 \times b_1 \times \Delta c \times d_0 \times e_0 \times f_0$	0,4411
4	ΔY_d	$a_1 \times b_1 \times c_1 \times \Delta d \times e_0 \times f_0$	-0,4413

5	ΔU_e	$a1 \times b1 \times c1 \times d1 \times \Delta e \times f0$	0,0016
6	ΔU_f	$a1 \times b1 \times c1 \times d1 \times e1 \times \Delta f$	-0,0016
7	Загальний вплив		0,0351

Сформовано за даними [25]

Як бачимо, позитивний вплив на зміну рентабельності активів страхової компанії здійснило збільшення показники: рентабельність продажів; коефіцієнт оборотності оборотних активів; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт автономії. Таке збільшення закрило негативний вплив на рентабельність активів від зменшення значень 2-х показників: частки короткострокових зобов'язань в активах та фінансової залежності[15, с. 831].

Отже, за допомогою багатofакторної моделі Дюпон можливо швидко та досить точно визначити основні проблемні фактори бізнесу, а також фактори, які здійснюють найбільший вплив на ефективність використання активів та власного капіталу. В цілому, можна відзначити, що фінансовий стан страхової компанії «Оранта» є досить стійким, про що свідчить підвищення показників рентабельності власного капіталу і активів. Тому немає ніяких перешкод для здійснення стратегічної мети компанії.

Ураховуючи результати дослідження, керівництво може розробити пропозиції щодо запобігання впливу негативних тенденцій в майбутньому і краще використовувати виявлені резерви. Здійсненні розрахунки свідчать про наявність невикористаних можливостей, які страховій компанії потрібно виявити і врахувати в майбутньому, забезпечуючи таким шляхом ще додаткове збільшення прибутку за рахунок зростання рентабельності продажів, наприклад, шляхом зниження поточних витрат, а також подальшого прискорення оборотності активів за рахунок оптимізації їх структури, підвищення ефективності використання всіх ресурсів, зміцнення фінансової стійкості та платоспроможності та інше. Крім цього, аналітичні дослідження показали, що великий вплив на зміну рівня ефективності підприємництва надають такі зовнішні фактори, як курс валюти, інфляція і т.д. Через це керівництву страхової компанії необхідно всі зусилля сконцентрувати і спрямовувати на використання саме внутрішніх резервів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Фінансовий потенціал страхового ринку має власну специфіку діяльності, пріоритети та тенденції розвитку. Саме від наявного фінансового потенціалу багато у чому залежить фінансування програм розвитку діяльності, формування стійкої ринкової позиції, можливість фінансування розробки і впровадження нових страхових продуктів. Згідно з даними держрегулятора, кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2018 становила 281, з яких 30 СК зі страхування життя (СК «Life») та 281 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК «non-Life»).

Роль страхових резервів посилюється з розвитком бізнесу та розширенням страхового портфелю. Резерви мають тісний зв'язок з технологією проведення тих чи інших видів страхування.

Основні фінансові показники діяльності страхової компанії «Оранта» в загальному збільшились. У свою чергу страхові премії складали у 2014 році лише 387 655,2 тис. грн, а у 2018 році вони збільшились на 188 428,3 тис. грн. Такі зміни обумовлюються укладання більшої кількості договорів страхування. За розрахунками коефіцієнта фінансової стійкості видно, що у 2014 році він становив 0,86 і майже не змінився, так як у 2019 році становив 0,93. Протягом даних років він відповідав нормі, адже дана страхова компанія здійснила ряд заходів для його стабілізації, а саме збільшення розміру довгострокових позикових коштів.

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Для цього коефіцієнта не існує єдиного нормативного значення показника. Необхідно аналізувати його в динаміці, тобто зіставляючи значення різних років за період дослідження. Так у 2013 та 2014 роках цей коефіцієнт складав 0,07, за даними 2015 року він становив 0,2, що на 0,13 більше у порівнянні з попереднім (аналізуючим) періодом. У 2016 році коефіцієнт рентабельності активів становить вже 5,6, а у 2017 році – 0,05. У 2018 році даний коефіцієнт зменшується до 0,04. Така

динаміка даного показника обумовлена тим, що проводилась ефективна політика, зниження сум витрат щодо управління страховою компанією.

Розрахувавши та проаналізувавши динаміку показників фінансових результатів досліджуваної страхової компанії, бачимо, що у 2017 році порівняно з 2015 роком прибуток та чистий прибуток збільшуються. Проте, середньорічна сума власного капіталу у 2017 році зменшилась на 3,07% (порівняно з 2015р.) та на 7,22% (порівняно з 2016р.), також зменшилась середньорічна сума активів. А у 2018 році цей показник становив 180063,5, що на 0,95 % більше ніж у попередньому році.

Процес дії механізму управління фінансовим потенціалом страхової компанії у загальному вигляді можна представити наступними чотирма етапами: 1) діагностика основних фінансових показників для визначення параметрів страхової компанії; 2) ідентифікація отриманих в процесі діагностики результатів; 3) коригування параметрів страхової компанії; 4) моніторинг фінансових показників страхової компанії.

З аналізу даних фінансової звітності досліджуваної страхової компанії «Оранта» за 2016-2018 рр. зрозуміло, що середня величина активів зменшується, що не можна сказати про розмір чистого прибутку, який зростає порівняно з 2016 р. на 1249,6 тис грн. (382,5%), а у 2018 р. він сягає 35740 тис грн., що є результатом проведення ефективної діяльності компанії. Інші абсолютні показники також показують позитивні зміни – збільшення виручки від реалізації на 602,4 тис грн (41,9%) та незначне збільшення середньорічної вартості власного капіталу на 173,2 тис грн (0,5%). У результаті значного скорочення середньорічної вартості активів відбувається зменшення показника фінансової залежності на 3,6%. Також можна простежити позитивне зростання коефіцієнту оборотності активів на 46,4% та збільшення рентабельності продажів на 240,1%.

Збільшення рентабельності продажів призвело до зростання рентабельності власного капіталу на 0,0223. Прискорення оборотності активів на 0,0180 обороту викликало збільшення рентабельності власного капіталу на

0,0146, а зменшення коефіцієнта фінансової залежності – до зменшення рентабельності власного капіталу на 0,0352. Виходячи з отриманих результатів дослідження факторної моделі, резервами зростання рентабельності власного капіталу можуть бути всі фактори.

Позитивний вплив на зміну рентабельності активів страхової компанії здійснило збільшення показники: рентабельність продажів; коефіцієнт оборотності оборотних активів; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт автономії. Таке збільшення закрило негативний вплив на рентабельність активів від зменшення значень 2-х показників: частки короткострокових зобов'язань в активах та фінансової залежності. В результаті рентабельність активів зросла в звітному періоді на 0,0351. Відповідно до цієї моделі, в перспективі фінансові аналітики повинні звернути увагу на можливість збільшення як частки короткострокових зобов'язань в активах, так і фінансової залежності страхової компанії, що в результаті може призвести до підвищення показника рентабельності активів.

Отже, за допомогою багатфакторної моделі Дюпон можливо швидко та досить точно визначити основні проблемні фактори бізнесу, а також фактори, які здійснюють найбільший вплив на ефективність використання активів та власного капіталу. В цілому, можна відзначити, що фінансовий стан страхової компанії «Оранта» є досить стійким, про що свідчить підвищення показників рентабельності власного капіталу і активів.

Потреба в розробці механізму управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній виникає у зв'язку з необхідною умовою їхнього сталого розвитку. Гнучкість як властивість фінансового потенціалу страхових компаній визначається раціональним використанням їх комунікаційних, організаційних і фінансових ресурсів в умовах нестабільного внутрішнього і зовнішнього середовища. Ефективність управління гнучкістю фінансового потенціалу страхових компаній виявляється у результативності їх діяльності, яка відображається в різних кількісних і якісних показниках

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Онісіфорова В. Ю., Болотова Т. М., Остапенко Л. О. Аналіз ринку страхових послуг України. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2018. № 2. С. 137-149.
2. Азаренкова Г.М., Головка О.Г., Добровольська І.О., Журавель Т.М. Удосконалення бізнес–процесу залучення додаткових ресурсів, необхідних для підвищення фінансового потенціалу страхової компанії. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. Вип. 2. С. 76-83.
3. Богріновцева Л.М., Вергелюк Ю.Ю. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. Вип. 31. С. 174-179.
4. Вовчак О.Д., Надієвець Л.М. Діяльність страхових компаній як фінансових посередників: світовий досвід та можливості для України. *Облік і фінанси*. 2015. № 3. С. 70-74.
5. Григораш О.В., Терьошина Ю.О. Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємств України. *Бізнес-Інформ*. 2017. № 11. С. 221–226.
6. Гузела І. А. Теоретико-методичні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності страховиків України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 11. С. 115-121.
7. Кнейслер О.В. Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній. *Схід*. 2015. № 5. С. 55-59.
8. Косова Т.Д., Слободянюк О.В. Інституціональні особливості капіталізації страхових компаній України на фондовому ринку. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*: зб. наук. пр. Краматорськ: ДДМА, 2016. № 3 (39). С. 85-89.
9. Кошельок Г.В., Малишко В.С. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. № 7. С. 361–368.

10. Леоненко П. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Формування загальної та національної архітектоніки фінансової науки. *Фінанси України*. 2017. № 6. С. 87–108.
11. Ляхович Л.А. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та управління. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 22. С. 92–98.
12. Марценюк Л.В., Чорновіл О.В. Страховий ринок України. *Вісник Дніпропетровського національного університету*. 2016. № 2(62). С. 36-46.
13. Марценюк-Розарьєнова О.В. Особливість і стан розвитку страхового ринку України. *Економічні науки*. 2014. № 7. С. 48-50.
14. Офіційний сайт "Фориншурер" URL: <http://forinsurer.com> (дата звернення: 17.09.2019)
15. Пивовар О.В. Аналіз фінансового потенціалу страхової компанії. Матеріали VIII Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку фінансової системи України». 890 с. С. 828-835.
16. Приказюк Н. В. Страхова система України: теорія, методологія, практика: монографія. К.: Логос, 2017. 611 40 с.
17. Приказюк Н.В. Страхування як механізм фінансування ризиків та інструмент страхового захисту держави. *Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць*. 2015. Вип. 1 (28, т. 2). С. 236–247.
18. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів. Монографія / за заг. ред. С.В. Онишко. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. 452 с.
19. Роганова Г.О., Ковалевська Є.О. Бізнес-планування у системі управління страховою компанією. Труді VIII-ої Міжнародної науково-практичної Internet-конференції студентів та молодих вчених «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард-2017» (Харків, 27 грудня 2017 р.). Харків : НТУ «ХПУ», 2017. С. 33–35.
20. Статистика страхового ринка України. URL:

<http://forinsurer.com.stat>(дата звернення 12.09.2019)

21. Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012–2021 роки
URL: http://ufu.org.ua/files/strateg/UFU_strategiya_rozvitku_strahrinku_2012-2020.pdf. (дата звернення 09.08.2019)

22. Тищенко Д. О. Державне регулювання страхового ринку України: проблеми комунікації зі споживачами фінансових послуг.

Вісник Одеського національного університету. 2017. Т. 22, Вип. 3. С. 166-169.

23. Ткаченко Н.В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика: монографія. Черкаси: "Черкаський ЦНТЕІ", 2019. 570 с.

24. Филатов Е.А., Нечаев В.Б. Модификация методов детерминированного факторного анализа модели Дюпона. *Вестник ИрГТУ*. 2015. №5. С. 285-291.

25. Фінансові показники страхової компанії "Оранта" URL: <https://oranta.ua/public/finance/>.

ДОДАТКИ

Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу

№	Показник	Умов. позначе ння	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення			
						абсол., тис грн		віднос., %	
						2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
1	Чистий прибуток, тис. грн	ЧП	326,7 1	1576,3	35740	1250	34163,7	4,8	22,7
2	Виручка, тис грн	ВР	1 438,9	2 041,3	682 957	602,4	680915,7	1,4	334,5
3	Середньорічна величина активів, тис грн.	А	37090,6	35938,5	709 451,5	-1152,1	673513	0,9	19,7
4	Середньорічна вартість власного капіталу, тис грн	ВК	35411,4	35411,4	180063,5	0	144652,1	0	5,1
	ROS, (ЧП/ВР)	А	0,2270	0,7722	0,0523	0,5452	-0,2492	3,4	0,06
	TAT, (ВР/А)	В	0,0388	0,0568	0,9626	0,018	0,3946	1,5	16,9
	LR, (А/ВК)	С	1,0526	1,0149	3,9400	-,05111	2,9251	0,9	3,8
	ROE, (ЧП/ВК)	У	0,0093	0,0445	0,1984	0,0352	0,1539	4,8	4,5

Сформовано за даними [25]

Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності активів компанії

№	Показник	Умов. позначення	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхилення			
						абсол., тис грн		віднос., %	
						2017/ 2016	2018/ 2017	2017/ 2016	2018/ 2017
1	Чистий прибуток, тис. грн	ЧП	326,7 1	1576,3	35740	1250	34163,7	4,8	22,7
2	Виручка, тис грн	ВР	1 438,9	2 041,3	682957	602,4	680915,7	1,4	334,5
3	Середньорічна вартість активів, тис грн	А	37090,6	35838,5	709451,5	-1152,1	6735,7	0,9	19,7
4	Середньорічна вартість власного капіталу, тис грн.	ВК	35411,4	35411,4	180063,5	0	144652,1	0	5,1
5	Середньорічна величина оборотних активів, тис грн	ОА	243560	257498	291718	13938	34220	1,05	1,13
6	Середньорічна величин короткострокових зобов'язань, тис грн	КЗ	60562	62759	68922	2197	6163	1,03	1,09
7	Рентабельність продажів, (ЧП/ВР)	А	0,2270	0,7722	0,0523	0,5452	-0,2492	3,4	0,06
8	Оборотність активів, (ВР/ОА)	В	0,0059	0,0079	2,3411	0,0020	2,3332	1,3	296,3
9	Коефіцієнт поточної ліквідності (ОА/КЗ)	С	4,02	4,10	4,23	0,08	0,13	1,02	1,03
10	Частка короткострокових зобов'язань в активах (КЗ/А)	Д	1,63	1,75	0,09	0,12	-1,66	1,07	0,05
11	Коефіцієнт автономії (ВК/А)	Е	0,95	0,98	0,25	0,03	-0,73	1,03	0,25
12	Коефіцієнт фінансової залежності (А/ВК)	Ф	1,0526	1,0149	3,9400	-0,5111	2,9251	0,96	3,8
13	Рентабельність активів (ЧП/А)	У	0,0088	0,0439	0,0014	0,0351	-0,0425	4,9	0,03

Сформовано за даними [25]